GBN Glas Bewerkingsbedrijf Nederland

Kerkgenootschap, Remonstrantse kerk
T.a.v. Dhr. L. van Heel
Voorstraat 35
3245 BG Sommelsdijk

Tilburg 30 oktober 2024

Geachte heer van Heel,

Op aanreiken van Dhr. Norman Vervat ben ik enige tijd geleden met u naar het bijzondere glaskunst-raam, van der hand van Ger van Iersel, kijken in de Remonstrantse kerk te Sommelsdijk.

Zoals bekend was is het raam gerealiseerd middels het samensmelten van meerdere lagen van verschillende soorten en kleuren glas.
Daarbij is waarschijnlijk destijds ook al aangegeven dat door de spanning in het glas het glaswerk craqueleerd hetgeen de kunstenaar heeft voorzien/bedoeld bij het creëren van zijn werk.

Kijken we nu naar het werk, dat overigens onderverdeeld in een aantal gestapelde ruiten met daartussen een transparante kit, dan is verval van het geheel, met name aan de buitenzijde, duidelijk zichtbaar.

De oorzaak hiervan ligt bij de oorspronkelijke uitvoering waarbij het glas craqueleerde omdat de diverse glassoorten onderling van verschillende makelij zijn en verschillende uitzettingscoëfficiënten hebben. Die verschillende uitzettingscoëfficiënten zorgen ervoor dat bij afkoeling er onderling, en in elk separaat glaasje, serieuze spanningen ontstaan.
Versmelt men op deze wijze glas dan krijg je door die spanning dus automatisch, en onoverkomelijk, craquelé, het glas springt kapot.
Mooi, dat wel, maar er werd in die tijd geen rekening gehouden met het feit dat dit een continu-proces is.
Het glas zit namelijk vol spanning en de eerste spanning vloeit af zodra craquelé op treedt, maar dat proces stopt niet en over de jaren springen er ook delen glas uit het oppervlak weg.
In dit geval komt daar nog bij dat er ook draadglas gebruikt is. Door de breuk in het draadglas komt er vocht bij het draad en zorgt ervoor dat het draad gaat roesten. Roest zet uit en geeft weer extra spanning in het glas waardoor er weer meer breuk, en afschilfering van glas, plaats heeft.

Op een bepaald moment is er aan de buitenzijde een beschermruit voor het glaskunst-raam geplaatst; hoogstwaarschijnlijk om de invloeden van weer en wind weg te nemen.
Op zich begrijpelijk, maar het heeft ook als effect dat bij oplopende temperaturen in de zomer het werk niet meer door wind en opstijgende lucht gekoeld wordt. Dat veroorzaakt opnieuw extra spanningen in het glas en tevens vochtophoping in de spouw tussen de beschermruit en het glaskunst-werk.

Glasbewerkingsbedrijf Nederland b.v. | Kapitein Hatterasstraat 1-25 | 5015 BB Tilburg | frank.coolen@gmail.com
T: +31 6 22 54 10 54 | KvK Tilburg 90922468 | BTW NL865498118B01 | Rabo: NL49RABO 0383 3292 05

GBN Glas Bewerkingsbedrijf Nederland

Kortom, in de basis zien we een natuurlijk verval van het glaskunst-werk gegeven de destijds gekozen wijze van vervaardiging, en aansluitend nog, weliswaar beperkte, gevolgen van de bescherming aan de buitenzijde.
Het is overduidelijk een vergankelijk werk !

Op de vraag of het werk te restaureren is moet ik helaas antwoorden dat dit niet het geval is. Bij het verwijderen van het glaskunst-werk zal het rigoureus uiteen vallen en is samenhang tot conserveren of restaureren financieel en technisch niet realistisch.

Er zijn twee opties die over blijven.

Op de eerste plaats kan het werk als zodanig gehandhaafd worden, waarbij het wenselijk is om de beschermende buitenruit even weg te nemen om de spouw schoon te maken waarna de ruit meteen herplaatst moet worden.

Een tweede optie is het vervaardigen van een replica aan de hand van goed fotomateriaal dat van de huidige situatie gemaakt wordt.
Daarbij dient dan blank en gekleurd glas gebruikt te worden welke allen dezelfde uitzettingscoëfficiënt hebben. (overigens zonder draadglas)
Dit is de wijze waarop inmiddels al tientallen jaren gewerkt wordt in de glas-fusing wereld.

Naar ik hoop heb ik een en ander begrijpelijk weergegeven, en indien er nog vragen zijn dan ben ik uiteraard bereid om te kijken of ik die kan beantwoorden en hoor ik graag van u.

Vertrouwende U hiermede voldoende te hebben geïnformeerd verblijven wij,

met vriendelijke groet,

GlasbewerkingsBedrijf Nederland GBN
ing. F.A.M. Coolen

Glasbewerkingsbedrijf Nederland b.v. | Kapitein Hatterasstraat 1-25 | 5015 BB Tilburg | frank.coolen@gmail.com
T: +31 6 22 54 10 54 | KvK Tilburg 90922468 | BTW NL865498118B01 | Rabo: NL49RABO 0383 3292 05

GBN Glas Bewerkingsbedrijf Nederland

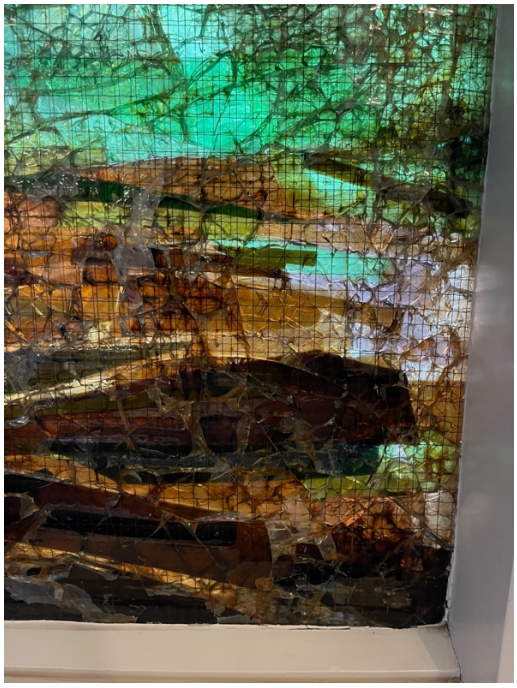

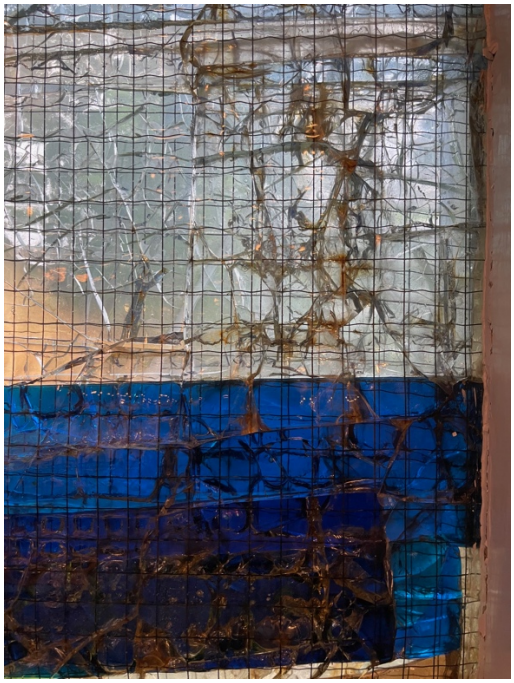

Glasbewerkingsbedrijf Nederland b.v. | Kapitein Hatterasstraat 1-25 | 5015 BB Tilburg | frank.coolen@gmail.com
T: +31 6 22 54 10 54 | KvK Tilburg 90922468 | BTW NL865498118B01 | Rabo: NL49RABO 0383 3292 05

GBN Glas Bewerkingsbedrijf Nederland

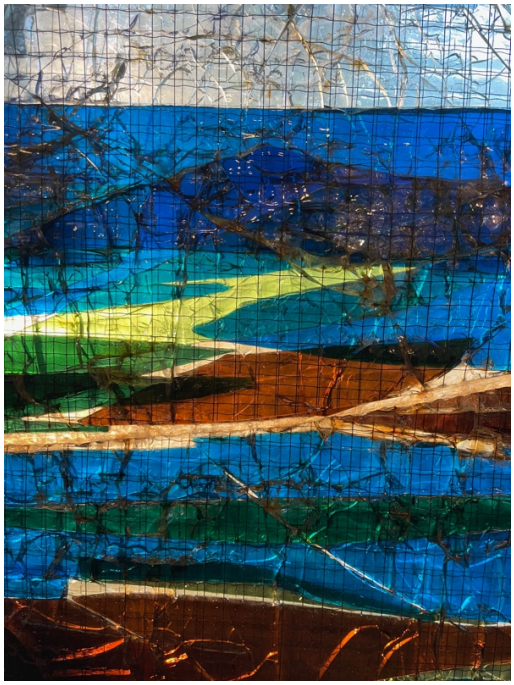

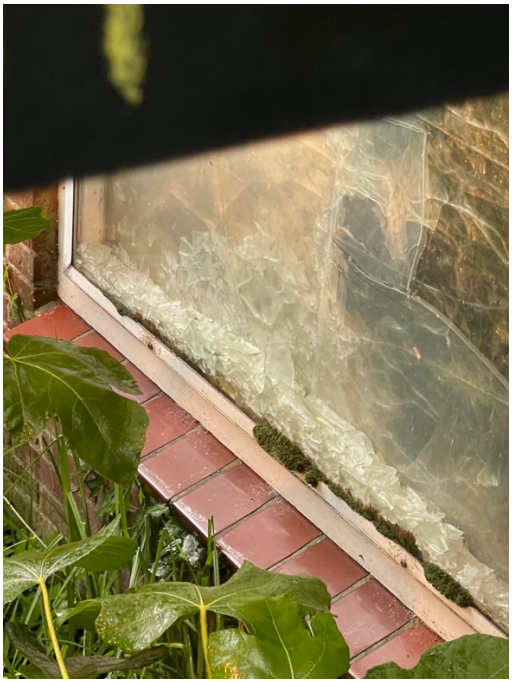

Glasbewerkingsbedrijf Nederland b.v. | Kapitein Hatterasstraat 1-25 | 5015 BB Tilburg | frank.coolen@gmail.com
T: +31 6 22 54 10 54 | KvK Tilburg 90922468 | BTW NL865498118B01 | Rabo: NL49RABO 0383 3292 05